

LAKIALOITE 49/2011 vp

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoitteessa ehdotetaan, ettei seksuaalirikosta eikä lähisuhdeväkivaltarikosta saisi ottaa sovittelumenettelyyn.

Rikosasioiden sovittelu on hyvä menettely monissa tapauksissa, etenkin silloin, kun rikosentekijä on nuori henkilö. Hänen on hyvä kohdata rikoksen uhri ja sopia korvauksista. Sovittelu ei kuitenkaan sovi alistamisrikoksiin. Tällaisia rikoksia ovat mm. raiskaus, seksuaalinen hyväksikäyttö ja lähisuhdeväkivalta. Näissä tapauksissa rikoksen uhri voi joutua rikokseen syyllistyneen henkilön painostuksen tai suoranaisen koston kohteeksi. Näin voi tapahtua etenkin silloin, jos sovittelun tulos vaikuttaa rikoksesta annettavaan rangaistukseen. Suomen keskusta ja jotkut muutkin puolueet ovat viime eduskuntavaalikyselyissä vastustaneet sovittelun käyttöä alistamisrikoksissa. Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan kirjattiin, että "sovittelun käyttöä tulee rajata lähisuhdeväkivaltarikoksissa. Tällaisten rikosten sovitteluun liittyy piirteitä, jotka saattavat vaarantaa rikoksen uhrin oikeusturvaa."

Kataisen hallitus ei ole tehnyt mitään hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi. Päinvastoin. Poliisihallitus on 22.11.2011 antanut ohjeen rikosasioiden sovittelusta. Ohjeessa todetaan, että sovittelulla voi olla merkitystä asian käsittelylle

poliisi- tai syyttäväviranomaisessa taikka rangaistuksen määräämiselle tuomioistuimissa. Ohjeessa todetaan, ettei mitään rikostyyppiä ole laissa rajattu sovittelun ulkopuolelle. Ohjeessa kerrotaan kylläkin, ettei lapseen kohdistuvia seksuaalirikoksia pääsääntöisesti tule ottaa soviteltavaksi ja lähisuhdeväkivaltaa sisältävien rikosten sovitteluun tulisi suhtautua pidättyvästi. Poliisihallitus kuitenkin katsoo, että "palveluperiaatteen mukaisesti poliisi voi tiedottaa sovittelumahdollisuudesta myös sellaisissa tapauksissa, joissa poliisi ei itse, esimerkiksi rikoksen vakavuuden vuoksi, ohjaa asiaa sovitteluun. Rikoksen osapuolille voidaan välittää tietoa sovittelusta esimerkiksi antamalla heille sovittelua koskeva esite."

Tällainen menettely ei mielestämme ole asianmukaista, koska rikoksen osapuolet kokevat helposti poliisin antaman esitteen kehotukseksi viedä asia sovitteluun. Käytännössä jopa törkeitä pahoinpitelyjä ja raiskauksia on käsitelty sovittelumenettelyssä. Muun muassa Amnesty International pitää tätä ihmisoikeusloukkauksena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Sovittelussa käsiteltävät asiat

Sovittelussa voidaan käsitellä rikoksia, joiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi, kun otetaan huomioon rikoksen laatu ja tekotapa, rikoksesta epäillyn ja uhrin keskinäinen suhde sekä muut rikokseen liittyvät seikat kokonaisuutena. Soviteltavaksi ei saa ottaa seksuaalirikoksia, lähisuhdeväkivaltaa sisältäviä rikoksia eikä

alaikäiseen kohdistunutta rikosta, jos uhrilla rikoksen laadun tai ikänsä vuoksi on erityinen suojan tarve. Jos rikosta ei voida sovittaa, myöskään siitä aiheutuneen vahingon korvaamista koskevaa asiaa ei saa ottaa soviteltavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2011

Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Lasse Hautala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk
Elsi Katainen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk

Eeva Maria Maijala /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk
Eero Reijonen /kesk
Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk
Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk